

kerk van de toekomst

Na de kleasterkuier, Fries voor kloosterwandeling, komen de wandelaars met predikant Hinne Wagenaar samen in de kerk. FOTO SJAAK VERBOOM

In het dorp dat door Geert Mak bekend werd, zijn stiltewandelingen een groot succes. Op zondag is de kerk van de plaatselijke gemeente, door de week is het Nijkleaster.

REPORTAGE **Gerrit-Jan KleinJan**

Hoe God bleef in Jorwerd

Een kudde koeien kijkt loom kauwend op. Een rij mannen en vrouwen met wandelschoenen en rugzakken loopt zwiingend aan het vee voorbij. Opeens houdt de leider van de groep, Hinne Wagenaar, de pas in. De wandelaars stellen zich om hem heen op. Leunend op zijn wandelstok vertelt Wagenaar dat de stilte nu voorbij is. “We gaan verder met de bezinning”, zegt hij. Wagenaar, predikant van beroep, vraagt de deelnemers na te denken over een tekst uit de Bijbel. Na deze mededeling gaat de tocht verder. Het landschap bij het Friese Jorwerd is wijds, overal is in de verte de horizon te zien.

Dit is, zoals iedere woensdagochtend, de *kleasterkuier*, Fries voor kloosterwandeling. Na een korte bijeenkomst met een lezing, gebed en stilte volgt een wandeltocht en een afsluitende lunch.

Gerda Wiersma, in het dagelijks leven geestelijk verzorgster in Groningen, is hier voor de eerste keer. Een vriendin troonde haar mee. De sfeer bevalt haar tot nu toe. “De vrijheid hier doet mij goed”, zegt ze terwijl een kraai krasend overvliegt. Ze geniet van de wandeling en het zingen waarmee de dag begon. “Je mag er wat mee doen, het hoeft niet.”

Wandelen is een van de activiteiten die predikant Hinne Wagenaar en een groep vrijwilligers onder de naam Nijkleaster organiseren vanuit de dorpskerk van Jorwerd. Nijkleaster is een plek voor bezinning en stilte op het Friese platteland. Het was drie jaar geleden een van de eerste plaatsen in Nederland waar de protestantse kerk een proef begon om de protestantse traditie op een nieuwe manier vorm te geven. In heel Nederland zijn er inmiddels bij-

na veertig van deze plaatsen, pioniersplekken heten ze.

Retraite

Aan belangstelling heeft Wagenaar in Jorwerd de afgelopen drie jaar geen gebrek. “Als ik zou willen zou ik zo kunnen uitbreiden”, zegt hij. Hoe anders was de situatie een paar jaar geleden. Voordat Nijkleaster werd opgericht, liep de kerkelijke gemeente hier op zijn laatste benen. Nog een kwestie van tijd, zo was de verwachting, en de kerk van Jorwerd moest voorgoed dicht. Toen kwam predikant Hinne Wagenaar met het idee om in het dorp een retraiteoord te beginnen. Het bleek een keerpunt.

Inmiddels weten naast wandelaars ook bedrijven, kerkenraden, vriendengroepen en schoolklassen Jorwerd te vinden. Ze kunnen een dag of een dagdeel bezinnen en verdiepen. Daarnaast zijn er ook speciale themadagen. Soms is er op woensdagochtend zo veel animo dat de groepen gesplitst moeten worden. De kerk kreeg een extra verdieping om grote groepen te herbergen.

Er is een vaste groep deelnemers die regelmatig terugkeert. Een van hen is Monica Schwarz. Samen met haar man rijdt ze eens in de zoveel tijd vanuit Almelo naar Jorwerd. Zo ook vandaag. “Het lijkt wel wat op Taizé, waar wij ook graag komen”, zegt ze. “Dit is zo’n andere vorm dan de traditionele kerk. Hier voel ik me thuis. Je ervaart een gevoel van gemeenschapselijkheid.”

Schwarz vertelt dat ze zelf predikant is. Een nieuwe koers inslaan is moeilijk, weet ze. “Ik merk dat het toch wel lastig is om in de traditionele kerk iets te veranderen.” Wagenaar vertelt dat het ook voor de kerkelijke gemeente van Jorwerd nog wel eens wennen is. “Soms zie

Toekomst is begonnen

In een serie onderzoekt *Trouw* plaatsen waar de toekomst van de protestantse traditie is begonnen. Niet langer hoeft de Protestantse Kerk in Nederland in elk dorp en elke stadswijk aanwezig te zijn, zei kerkleider Arjan Plaisier onlangs in deze krant. De manier waarop de kerk bestaat wordt heel anders, voorspelde hij. Zo wil Plaisier af van de vergadercultuur en kerkdiensten die ogen als een ‘Chinees schouwspel’. Hij kreeg bijval van jonge predikanten. Morgen spreekt de generale synode, de landelijke vergadering met afvaardigingen uit de plaatselijke kerken, over de toekomst van de protestantse kerk.

je mensen om zich heen kijken en verzuchten: Is dit onze kerk nog wel?” Een vrij simpele oplossing zorgt ervoor dat de kerkelijke gemeente van Jorwerd niet verzuipt in rustzoekers van elders. Wagenaar: “Het is zo afgesproken: op zondag is de kerk van de plaatselijke gemeente, door de week is het Nijkleaster.”

Donaties

Grote zorg bij veel protestantse pioniersplekken is het geld. Nijkleaster krijgt de begroting tot nu toe elk jaar rond. Het geld komt van verschillende kanten, vertelt Wagenaar. Zo is er

wat geld van de landelijke en plaatselijke kerk. En wie als schoolklas of bedrijf een programma op maat wil, betaalt daarvoor een prijs. Ook schonk de Leeuwarder kunstenaar Jentsje Popma zijn hele atelier, inclusief alle kunstwerken, aan de stichting. De opbrengst van de schilderijen is voor Nijkleaster.

Voorzichtig denkt Wagenaar al na over een volgende stap. Graag zou hij een boerderij in het dorp kopen, zodat gasten ook kunnen overnachten bij het retraiteoord.

Tegelijkertijd is groei een lastige kwestie, merkt Wagenaar op. Voordat hij Nijkleaster oprichtte was het dorp al bekend geworden door het boek ‘Hoe God verdween uit Jorwerd’ van Geert Mak. “De inwoners zijn net gekomen van al die mensen die met gidsjes en plattegronden het boek van Geert Mak naliepen”, zegt Wagenaar.

Hij knikt een boer toe die voorbij rijdt met zijn tractor. De kleinschaligheid, zo denkt hij, maakt Nijkleaster in Jorwerd zo gewild. “Dat willen we zo houden. We willen niet dat Jorwerd, een dorp dat van zichzelf niet zo kerks is, bezwijkt onder bezoekers die bezinning en stilte zoeken.”

Na de wandeling zitten de deelnemers in een kring bijeen. Iedereen legt zijn boterhammen op een grote schaal. Tijdens de maaltijd komen al snel allerlei persoonlijke ontboezemingen op tafel: over een schoonvader die pas is overleden, werkloosheid die al een tijd duurt en ook een zojuist begonnen pensionering die tot een zee van vrije tijd leidt.

Wagenaar knikt bemoedigend bij elk verhaal. Hij vat nog een keer samen wat de bezoekers hier brengt. “We willen hier de drukte loslaten en tot een moment van stilte komen: Wat vind ik echt belangrijk?”